

* نام کتاب: زندگی و اندیشه بزرگان جامعه‌شناسی

* مؤلف / مترجم: لوئیس کوزر / محسن ثلاثی

* ناشر: علمی

* نوبت و محل چاپ: تهران، نهم

* سال نشر: ۱۳۸۰

۳- زندگی و اندیشه بزرگان جامعه‌شناسی

این کتاب جزء منابع فرعی درس نظریه‌های جامعه‌شناسی (کلاسیک‌ها) در مقطع کارشناسی علوم اجتماعی و درس جامعه‌شناسی معرفت در مقطع کارشناسی ارشد است. از آثار مشابه می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- مراحل اساسی اندیشه در جامعه‌شناسی (بررسی کلاسیک‌ها)

ریمون آرون / باقر پیرهام

- پیدایش نظریه‌های جامعه‌شناسی جان اتان ترنر / لهسایبی زاده

- آگاهی و جامعه استوارت هیوز / عزت الله فولادوند

الف) بررسی شکلی

این کتاب شیوا و رسا نگاشته شده و در مقایسه با متون دیگر، که در زمینه نظریه‌ها

و حکایت جامعه شناسی به فارسی نگارش یا برگردانده شده است، روان تر است لیکن معادل اصطلاح‌های متن به خوبی منعکس نشده است. برای مثال، اصطلاح مهم چشم انداز **Respective** در اندیشه مانهایم (ص ۵۶۶) آمده است، بدون آن که معادل انگلیسی یا آلمانی آن آورده شود، همین مسئله در مورد معادل مفهوم «وجودی» در سطر آخر همان صفحه در خصوص سایر اصطلاحات در سراسر کتاب دیده می‌شود. گرچه به لحاظ حروفچینی، چاپ، کاغذ، جلد و سایر مسائل فنی، کتاب در وضعیت خوب قرار دارد. اما شیوه ایراد ارجاعات در زیرنویس سر درگمی‌هایی را برای خواننده پدید می‌آورد. در این کتاب بیان مستندات در زیرنویس صورت گرفته است. در هنگام نخستین مراجعه به یک سند آدرس کامل آن ذکر می‌شود و در موارد متعاقب به اختصار به نام منبع اشاره می‌شود و یافتن آدرس کامل به ارجاع نویسنده به صفحات قبلی احاطه می‌شود. به عبارت دیگر ممکن است ارجاع به منبعی که قبلاً آدرس کامل آن در زیر نویس صفحات پیشین آمده است، تنها با اسم کتاب و شماره صفحه به کار رود و خواننده برای یافتن آدرس کامل (به دلیل فقدان کتابنامه) گاه چندین دقیقه وقت صرف کند.

فصول این کتاب در سر بخش اندیشه، زندگی، زمینه فکری و زمینه اجتماعی تدوین شده است.

مقایسه چاپ نهم و ششم از این اثر نشان می‌دهد که تغییرات شکلی و محتوایی در متن کتاب روی نداده است و تنها صحافی کتاب از شومیز به کالینگور ارتقاء یافته است.

اثر دارای بیان هدف، مقدمه کلی، فهرست اجمالی مطالب است. هر فصل دارای یک چکیده است اما کل کتاب فاقد جمع بندی و چهار چوب مقایسه‌ای مناسب است. کتاب دارای واژه‌نامه، فهرست منابع، فهرست گروه‌ها، مکاتب، آئین‌ها، محل‌ها، رویدادها، جنگ‌ها، اجتماع‌ها، اتحادیه‌ها و سازمانها و فهرست اشخاص است. و فاقد نمایه موضوعی است.

ب) بررسی محتوایی

در متن ترجمه شده بدون ذکر دلیل بخش‌هایی از اصل کتاب ترجمه نشده باقی مانده است و در نتیجه کتاب مزبور فاقد مطالبی دربارهٔ حکایت جامعه‌شناسی کلاسیک و متأخر در متن فارسی است. بخش‌های ترجمه نشده کتاب شامل ۱۳۰ صفحه بوده و چنانچه مطالب مزبور به فارسی برگردانده شده بود ارزش و کارایی کتاب بسیار افزایش می‌یافت.

در معادل‌سازی‌ها برخی دشواری‌ها دیده می‌شود؛ مثلاً، برای **Wisdom** معادل «خردمندی» به جای معادل جاافتاده و مأنوس «حکمت» در نظر گرفته شده است، برای **rhetoric** معادل «عبارت‌پردازی» به جای معادل جا افتاده و مأنوس «فن بیان» به کار رفته است؛ برای **transcendental** معادل «فراگذرنده» به جای معادل جا افتاده و مأنوس «استعلایی» در نظر گرفته شده است. «سنت پرست» معادل **traditionalist** به جای معادل صحیح «سنت‌گرا»؛ عقیده همگانی برای **Public opinion** به جای معادل مأنوس «افکار عمومی» و اصطلاح‌های دیگری که در معادل‌سازی از واژه‌های مرسوم صحیح استفاده نشده است.

در مورد اینکه آنچه در این کتاب بررسی شده است، جملگی «بزرگان جامعه‌شناسی» محسوب می‌شوند، جای بحث دارد؛ یعنی، اولاً، افرادی مانند رابرت ازرا پارک به آن معنا که افرادی چون مارکس بزرگ هستند «بزرگ» نمی‌باشند؛ دوم، اگر افرادی مانند پارک یا مانهایم از جمله بزرگان جامعه‌شناسی محسوب شوند، آنگاه انبوه دیگری از جامعه‌شناسان مانند: آلفرد شوٲس یا ماکس هورکهایمر نیز باید در این مجموعه وارد شوند.

کارِ کوزر، در درون هر یک از بخش‌های مربوط به اندیشه، زمینه‌های فکری و اجتماعی هر متفکر منظم و قابل فهم است؛ اما این بخش‌های متفاوت بایکدیگر چندان در ارتباط نیستند. به علاوه، در کل اثر نیز کتاب جمع‌بندی درستی از مآوقع ارائه نمی‌دهد. به نظر می‌رسد متن با دشواری‌هایی به لحاظ مستندها مواجه باشد.

برای مثال، (ص ۴۲ و ۲۲۱) در مورد زمینه اجتماعی امیل دورکیم که بخش عمده آن در عین آنکه تحلیل خود کوزر نیست، مستند نیز نمی باشد.

پیشنهادها

- تکمیل شدن ترجمه و افزودن قسمت‌های ترجمه نشده در چاپ‌های بعدی؛
- بازنگری در بعضی از مفاهیم تخصصی که معادل‌های مناسب‌تری برای آنها وجود دارد.
- افزودن کتابنامه؛
- اصطلاح شیوه استناد در متن ترجمه شده.

